תלמוד בבלי · ראשונים · רב ניסים גאון

רב נסים גאון על מסכת עירובין

רב נסים גאון

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

רב נסים גאון על מסכת עירובין

רב נסים גאון

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/רב-נסים-גאון-על-מסכת-עירובין/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

דף ב. 5
דף ב: 5
דף ג. 5
דף ג: 5
דף ד. 6
דף ד: 6
דף ה. 6
דף ה: 7
דף ו: 7
דף ז. 7
דף י. 8
דף י: 8
דף יב: 9
דף יג: 9
דף יד. 9
דף יד: 10
דף טו. 10
דף טז. 10
דף יז. 10
דף יח. 11
דף כב. 11
דף כג. 11
דף כג: 11
דף כה: 11
דף כח. 12
דף כט: 12
דף ל. 12
דף ל: 12
דף לא. 13
דף לב. 14
דף לב: 14
דף לג. 14
דף לג: 15
דף לה. 15
דף לה: 15
דף לח: 15
דף לט: 15
דף מא. 15
דף מא: 16
דף מג: 16
דף מה. 16
דף נ. 16
דף נג: 16
דף נד. 17
דף נט: 17
דף סב. 17
דף סב: 18
דף סג. 18
דף סד: 18
דף סה: 19
דף סז. 19
דף סט. 19
דף עא. 19
דף עג: 20
דף עה: 20
דף עו. 20
דף עח: 20
דף עט. 20
דף עט: 21
דף פ. 21
דף פב. 21
דף פב: 21

דף פג: 22
דף פז: 23
דף צ: 23
דף צג: 23
דף צד: 23
דף צז: 23
דף צז: 24
דף צח: 24
דף ק: 24
דף ק: 24
דף קב: 24
דף קב: 25
דף קג: 25
דף קד: 26
דף קד: 26
דף קה: 27

דף ב.

פרק מבוי. מבוי דרבנן תאני תקנתא בפר' עושין פסין (כא) אמ' רב יהודה אמ' שמואל בשעה שתיקן שלמה עירובין וידים יצתה בת קול ואמרה לו בני אם חכם לבך ודע כי כל דבר שאינו כתוב בקראי ואע"פ שהוא מתקנת נביאים דרבנן מיתקרי כי מפי השמועה שלהן קיבלנוהו ועירובין דרבנן לפי שאינם כתובים:

דף ב:

והכת' וקומה חמש אמות ההוא משפת מזבח ולמעלה וזה גם הוא מן העיקר שאמרוהו בפר' המצניע (שבת לב) דכת' אשר על המשכן ועל המזבח מקיש מזבח למשכן מה משכן עשר אמות אף מזבח עשר אמות וכבר הזכרנו בפר' המצניע הדברים שנאמרו במסכ' זבחים ואין אנו טורחין לחזור בהן:

דף ג.

דתנן ה' מלטריות היו על גביו עיקר זו המשנה במסכת מדות בפר' ג' פתחו של אולם גובהו ארבעים אמה ורחבו כ' אמה וחמש מלטריות של מילת היו על גביו התחתונה עודפת על הפתח אמה:

דף ג:

אמת המבוי ואמת סוכה בת חמשה בסדר טהרות במסכ' כלים שנינו כל כלי בעלי בתים ב' אמות היו בשושן הבירה אחת על קרן מזרחית צפונית ואחת על קרן מזרחית דרומית שעל קרן מזרחית צפונית היתה יתירה על של משה חצי אצבע ושל קרן דרומית מזרחית היתה יתירה עליה חצי אצבע נמצאת יתירה על של משה אצבע ולמה אמרו אחת גדולה ואחת קטנה אלא שהאומנין נוטלין בקטנה וחוזרין בגדולה כדי שלא יבואו לידי מעילה ר' מאיר אומ' כל האמות היו בבינוניות חוץ ממזבח הזהב והקרן והסובב והיסוד ר' יהודה אומ' אמת הבניין ו' טפחי' ושל כלים ה' ובתוספת' גרסי בפר' כלי עור אצבע מארבע אצבעות בטפח טפח מו' טפחים באמה זרת האמור' בתורה חצי אמה של ו' טפחים ואי זו היא אמה בינונית זו אמה של ו' טפחים ר' מאיר אומ' כל מידות שאמרו חכמי' בכרם כגון חרבן הכרם ומחול הכרם ופיסקי עריס ומותר אפיפירות כולן באמה בת ו' טפחים חוץ ממזבח הזהב והקרן והסובב והיסוד שהן באמה בת ה' טפחי' שנ' (יחזקאל מ"ג:י"ג) אלה מדות המזבח שהיו למזבח ב' מידות יכול יהו כולן באמה של

ה' טפחי' תל' לומ' באמות אמה אמה וטופח באמה שהיא יתירה על של חברתה טפח ובמסכ' מנחות בפר' שתי הלחם (מנחות צח) אמרו וכמה אמה בינונית אמ' ר' יוחנן ו' טפחים ובפר' התכלת (מנחות מא) אמ' רב פפא טפח דאורית' ו' בקטנה ה' ותולתא בגדולה ד' בגודל ובמסכ' בכורות בפר' כל אלו מומין (בכורות לט) גרסי תאנא אצבע שאמרו אחת מארבע בטפח של כל אדם ושאמרו ב' אמות היו בשושן לזה נתכוונו לצורת שושן הבירה שהיתה במקדש על שער מזרחית כדתנן במידות בפר' א' שער המזרחי ועליה שושן הבירה צורה ובפר' שתי הלחם פירשו טעמ' דמילתא דאמ' מאי רב חסדא ורב יצחק בן אבדימי חד אמ' כדי שידעו מהיכן באו וחד אמ' כדי שתהא אימת מלכות עליהם ומכל הראיות שהזכרנו תבין שיעור הטפח ושיעור האמה הגדולה והבינונית והקטנה ותבין מה שפירשו בפסוק שהביאו ראיה ממנו ואלה מדות המזבח וכי אמה וטפח פירוש שתהא יתירה על חברתה טפח:

דף ד.

עד שישהא בכדי אכילת פרס תמצא עיקר דיליה בתורת כהנים (ויקרא יד) והאוכל בבית אין לי אלא אוכל אם סופנו לרבות את האוכל אע"פ שאינו שוכב מה תל' לומ' האוכל והשוכב אלא ליתן שיעור לאוכל כדי שיאכל שוכב וכמה הוא שיעור אכילת פרס פת חטים ולא פת שעורים וכו':

דף ד:

כי אתאי הילכת' לגוד וללבוד ולדופן עקומה אבל לגוד זה כמו שאמרו בזו המסכתא ובמסכת סוכה גוד אסיק מחיצתא וגוד אחית מחיצתא ולבוד זהו שאמרו כל פחות מג' כלבוד דמי ודופן עקומה מפורשת בפר' א' מסוכה (סוכה יז) בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הכותל ולסיכוך ד' אמות פסולה שאם יהיה הריחוק שביניהן פחות מד' אמות כשרה כי נידון זה הכותל של בית כאילו הוא סמוך לסיכוך ורואין כאילו הוא דופן עקומה ונכשיר בו הסוכה:

דף ה.

אם יש פס ד' מתיר פירצה עד עשרה עיקר דילה במשנה כל פרצה שהיא כי' אמות מותרות מפני שהיא כפתח יתר מיכן אסור:

דף ה:

חצר שאינה ניתרת בלחי וקורה ניתרת במרובה עומד על הפרוץ לפנינו בזה הפרק פרשו כי החצר צריכה פסין ואין מועיל לה לחי וקורה כלום וזהו שאמרו חצר ניתרת בפס אחד ר' אומ' בב' פסין אמ' ר' אסי אמ' ר' יוחנן חצר צריכה ב' פסין וטעמו של דבר שהיא ניתרת בעומד מרובה על הפרוץ כי כל מחיצות של שבת צריכות עומד מרובה על הפרוץ חוץ מפסי ביראות כמו שאנו עומדין לפרשו וכל שכן המבוי שמועיל בו לחי וקורה שיועיל בו עומד מרובה על הפרוץ. מה לחצר שכן פרצתה בי' כבר הזכרנו מה שאמרה המשנה בזה הפר' כל פרצה שהיא כי' אמות כו' וגם בפרק חלון כותל שבין ב' חצרות גבוה י' טפחי' נפרץ הכותל עד י' אמות מערבין שנים ואם רצו מערבין אחד מפני שהיא כפתח כבר נתברר לך כי פרצת חצר בי' ומה שאמרו פרצת מבוי בד' כבר מפורש אחר כן רב הונא אמ' אחד זה ואחד זה בד':

דף ו:

כאן קודם בת קול כאן לאחר בת קול בפירקין לקמן אמרו יצתה בת קול ואמרה הלכה כבית הלל ובגמ' דבני מערבא היכן יצתה בת קול ר' ביבי בשם ר' יוחנן ביבנה יצאתה בת קול. ור' יהושע היא דאמ' אין משגיחין בבת קול בבבא מציעא בפר' הזהב אמרו עמד ר' יהושע על רגליו ואמ' לא בשמים היא לאמר וכבר פירשנוהו בברכות:

דף ז.

ובגולגלת בית שמי אומ' כמלא מקדח במשנה שנו באי זה מקדח אמרו בקטן של רופאים דברי ר' מאיר וחכמי' אומ' בגדול של לשכה בפר' ב' דאהלות ובית הלל אומ' כדי שינטל מן החי וימות תמצא פירוש שלו במסכת בכורות בפר' על אלו מומין שוחטין את הבכור (בכורות לז) יתיב רב חסדא ומיבעיא ליה כדי שינטל מן החי כמה אמ' רב תחליפא בר אבדימי הכי אמ' שמואל כסלע:

מעשה בר' עקיבה שליקט אתרוג באחד בשבט ונהג בו ב' עישורין כו' ובגמ' דבני מערבא גרסי מה עשה קרא שם למעשר שני ופדאו ונתנו לעני ועל זו הדרך ישיג בקשתו לרווחא דמילתא שרצה לעשות לפנים משורת הדין כדי להנצל מן הספק ממה נפשך לפי שקרא עליו שם מעשר שני ואחר כך פדאו ונתנו לעניים והניח הכסף שמור אצלו עד שיאכלנו בירושלם לפנים מן החומה לפי מה שפרט בו הכת' (דברים י"ד:כ"ה-כ"ו) ונתת הכסף בכל אשר תאוה נפשך שאם יהיו בית הלל הם שאמרו באחד בשבט ראש השנה לאילן

זה המעשר שהפריש מעשר עני הוא וכבר נטלו מי שהוא ראוי לו ואם בט"ו בשבט אמרו הרי שנה שנייה עדין לא יצאת וזה המעשר שהפריש מעשר שני הוא וחייב לאכלו הוא או כספו בירושלם ולפיכך פדאהו בכסף ואכל כספו לפנים מן החומה כראוי לו כדי להינצל מן הספק:

דף י.

אי אמרת בשלמ' נראה מבחוץ ושוה מבפנים אין נידון משום לחי ור' סבר לה כר' יוסי זה הדבר חוזר על מה שאמ' ר' יוסי במשנה בפירקין ברוחב הלחיים ר' יוסי אומ' רחבן ג' טפחי':

אמ' רב יוסף לא שמיע לי הא שמעתא אמ' ליה אביי את אמרתה ניהלן ואהא אמרת ניהלן תמצא במסכ' נדרים בפר' אין בין המודר הנאה מחברו (נדרים מא) רב יוסף חלש אייקר ליה תלמידיה אהדריה אביי קמיה ובכל דוכתא היינו דאמ' רב יוסף לא שמיעא לי הא שמעתא:

פסי ביראות שהתרתה כאן פרוץ מרובה על העומד לא התרתה בהן יתר מי"ג אמה ושליש עיקר שלו בפר' ב' דתנן עושין פסין לביראות ד' דיומדין נראין כח' ולפי שרוחב הדיומד ו' טפחים שהן אמה נמצא לשני הדיומדין ב' אמות ובהן הותר לטלטל ביניהן בפרוץ מרובה על העומד ובתלמוד ארץ יש' גרסי שבכל מקום עומד מרובה על הפרוץ וכאן הקלתה עליו שיהא הפרוץ רבה על העומד והחמרתה עליו בדבר זה שבכל מקום עושה פס של י' טפחים ופירוש י"ג אמה ושליש שביניהם הוא ששנינו בסוף המסכת ר' יהודה אומ' של ד' ד' קשורות ולא מותרות נמצא בין ב' הדיומדין רוחב שיעור ח' פרות כשתתן לכל אחת מהפרות ב' אמות פחות שליש וכשתצרפנו לח' ימצא י"ג אמה ושליש ומיכן אמרו לא התרתה בהן יותר מי"ג אמה ושליש ומה שאמרו מבוי שלא התרתה בו פרוץ מרובה על העומד כבר מפורש הוא בזה הפרק במשנה ובלבד שלא יהו פרצות יתירות על הבניין ובברייתא יש עוד ואם היה פרוץ מרובה על העומד אף כנגד העומד אסור וזה כלל לכל מחיצות שבת חוץ מפסי ביראות כמו שביארנו שהיא מיוחדת:

דף י:

ומאי שנא מדר' אמי ור' אסי חוזר על הדבר שהקדימו בראש הפר' דאיתמ' מבוי שנפרץ מצדו כלפי ראשו איתמ' משמיה דר' אמי ומשמיה דר' אסי אם יש שם פס ד' מתיר פרצה עד י':

והאי דתני אדא בר איבומי ר' היא וסבר לה כר' יוסי הוא שאמר ר' יוסי במשנה בשביל הלחיים רחבן ג' שכבר פירשנוהו:

דף יב:

אמ' ליה רב הכי אמ' חביבי ותמצא בירורו בפר' אור לארבעה עשר בתחילת מסכת פסחי' (פסחים ד) רב בר אחוה דר' חייא ובר אחתיה הוא ובבבא בתרא בפר' חזקת (ב"ב מא) תמצא גם ההוא גברא דהוה דר בקשתא בעליתא אתא לקמיה דר' חייא אמר ליה אי אית לך סהדי דדר בה איהו מיקמך אפי' חד יומא מוקימנא לה בידך ואי לא לא אמ' רב הוה יתיבנא קמיה דחביבי:

דף יג:

תלמיד אחד היה לו לר' מאיר וסומכוס שמו שהיה אומ' על כל דבר ודבר של טמאה מ"ח טעמי טומאה ועל כל דבר ודבר של טהרה מ"ח טעמי טהרה ישנו בפר' ארבעה ראשי שנים הם (ר"ה כא) כשהזכיר ר' אבהו (תהילים י"ב:ז') כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים אמרו פליגי בה רב ושמואל חד אמ' נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולם ניתנו לו למשה בסיני חסר א' שנ' ותחסרהו מעט מאלהים לפי שפירש מזוקק שבעתים שבעה כפולים שבעה פעמים שיעלה חשבונם מ"ט ויהיה פירוש ותחסרהו מעט בשביל האחד שחסר מן הנ' ובתלמו' סנהדרין דבני מערבא גרסי' כדי שתהא התורה נדרשת מ"ט פנים טמא ומ"ט פנים טהור רבא בר מריה בשם ר' יצחק נתן לו הקב"ה למשה את התורה מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא דכתי' (שיר השירים ב':ד') ודגלו עלי אהבה שלמה אמרו ודגלו עלי אהבה פירו' ודגלו בגימטריא מ"ט וכן הוא אומ' אמרות יי' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים:
כל הדוחק את השעה שעה דוחקתו וכל הנדחה מפני השעה שעה עומדת לו מרבה ורב יוסף ותמצא פירושו בסוף מסכת ברכות:

דף יד.

דהויא לה מחיצה שהגדיים בוקעין בה עיקר בירור זה בתוספת כלאים והיא הברייתא האמורה בזה הפרק הבא לפנינו כל שהוא פחות מג' צריך שלא יהא בין זה לזה ג' שלא יזדקר הגדי בבת ראש וכבר ביררנוהו בפר' הזורק במסכ' שבת:
אמ' אביי ר' יוסי בר' יהוד' סבר לה כאבוה בחדא היא שאמ' במשנה היתה של קש או של קנים רואין אותה כאילו היא של מתכת ור' יוסי בנו השוה עמו בזה הדבר כמו שהזכיר

בזו הברייתא בכאן ר' יוסי בר' יהודה אומ' רואין את העליונה כאילו היא למטה ברואין השוו שניהן ובגובה המבוי יתר מכ' אמה היתה חלוקה ביניהן שר' יוסי היה סובר צריך למעט כי כן אמ' ובלבד שלא תהא עליונה למעלה מכ' אמה ור' יהודה אביו היה מכשיר במבוי שגבוה למעלה מכ' אמה כדתנן מבוי שגבוה למעלה מכ' אמה ימעט ור' יהודה אומ' אינו צריך ולפי דעתו אפי' עליונה למעלה מכ' אמה רואין אותה כאילו היא למטה:

דף יד:

אין הלכה כר' יוסי לא בהילמי ולא בלחיים ובלחיים הוא שאמ' ר' יוסי בכאן רחבן ג' טפחים ובהילמי שנו במסכת שבת בפרק ח' שרצים אמ' ר' יוסי והלא היא הילמי בין מרובה בין מעוטה:

דף טו.

מחיצת קנים קנה קנה פחות מג' איצטריכא ליה כדבעא מיניה אביי מרבה עיקר זו הבעיא בפר' עושין פסין:

דף טז.

מני רבנן היא דאמ' פחות מג' אמרי' לבוד אתאן לרבן שמעו' בן גמליאל דאמ' פחות מד' אמרי' לבוד וחלוקות רבנן ורבן שמעון בן גמליאל בזו הברייתא האמורה בתחלת הפרק היתה קורתו משוכה או תלויה פחות מג' אין צריך קורה אחרת:

דף יז.

משום דקאי אבוה בשיטתיה חוזרין אלו הדברים על דברי ר' יהודה שאמרו כבר במחיצות שבת לא התירו ליחיד אלא בית סאתים פירוש שתי בלא ערב ולא היה מתיר ר' יהודה לתת ליחיד כל צרכו אלא אם תהיה שתי וערב יחדו ובזה הוא שוה עם ר' יוסי בנו שאמ' נותנין לו בית סאתים:
י' דברים התנה יהושע תמצא פי' כולן בבבא קמא בפר' מרובה ובגמרא דמגילה דבני מערבא:
סליק פירקא דמבוי

דף יח.

עושין פסין. כל השיתין פטורין תמצא פירושו בברכות בפר' כיצד מברכין על הפירות שיתין אמ' רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן תאיני ובגמ' דבני מערבא מהוצאת העלין ועד הפגין נ' יום:

דף כב.

רבא אמ' במי שמתאכזר על בניו כעורב עיקר דיליה מיהא דכת' ולבני עורב אשר יקראו וזה הדבר ידוע הוא כי העורב יטוש את אפרוחיו כל זמן שעדין לא העלו אברה ולאחר שתעלה עליהן אברה והן משחירין הוא חוזר אליהן וכת' נמי מי יכין לעורב צידו ובכתובות בפר' נערה שנתפתתה הקשו ועורבא בעי בניה והכת' לבני עורב אשר יקראו לא קשיא הא בחיוארי והא באוכמי:

דף כג.

והא גבי ר' אליעזר דסוכה דאפסקוה רבנן וקאמ' ועוד זהו שאמ' ר' אליעזר במסכ' סוכה בפרק הישן תחת המטה ר' אליעזר אומ' ארבע עשרה סעודות חייב אדם לוכל בסוכה אחת ביום ואחת בלילה וחכמי' אומ' אין לדבר קצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד ועוד אמ' ר' אליעזר מי שלא אכל כו':

דף כג:

איכא בינייהו ריבועא דרבנן עיקר דיליה בפר' מי שהוציאוהו גוים אם אינו מכיר או אינו בקי בהלכה ואמ' שביתתי במקומי זכה לו מקומו אלפי' אמה לכל רוח עגולות דברי ר' חנניה בן אנטיגנס וחכמי' אומ' מרובעות כטבלה מרובעת:

דף כה:

אמ' ליה אביי כמאן כר' שמעון זהו שאמ' ר' שמעון בפר' כל גגות העיר אחד גגות ואחד חצרות ואחד קרפיפות:
סליק עושין פסין

דף כח.

בכל מערבין. אמ' רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב מערבין בפעפועין ובלגלוגות ובגודגדניות פירושו בגמ' דבני מערבא והכי גרסי בעון קומוי אילין אינון אמ' לון קקולי וחנדקוקי ופרפחיני:

דף כט:

שכר מערבין בו ופוסל את המקוה בג' לוגין עיקר דיליה במסכ' מקוואות ר' אליעזר אומ' רביעית מים שאובין בין בתחילה בין בסוף שיעורן בג' לוגין ובמס' עדיות בפר' א' העידו מפי שמעיה ואבטליון ששלושת לוגים מים שאובין פוסלין המקוה ואיתה בגמ' דיציאות השבת:
תרין כוני היא שמה של מידה ואיתה בכתובות בפר' אלמנה ניזונת באתרא דכיילי בכנא כנא כנא בפרוטה:

דף ל.

עוג מלך הבשן פתחו בד' עיקרו באהלות בפר' ג' כזית מן המת פתחו והמת פתחו בד' טפחים:
אמ' רב נחמ' בר יצחק סיני אמ' ב' היינו רב יוסף ובירורא דמילתא בסוף מסכת ברכות ובסוף מסכת דהוריות רב יוסף סיני ורבה עוקר הרים:

דף ל:

לא נחשדו חברים לתרום שלא מן המוקף עיקר דיליה במשנה במסכ' חלה בפרק א' החלה והתרומה חייבין עליה מיתה וחומש כול' ואין ניטלין מן הטהור על הטמא אלא מן המוקף וזה הדבר בתרומה גדולה אבל בתרומת מעשר לא כמא דמפרש במשנת ביכורים בפר' ב' תרומת מעשר לביכורים בשתי דרכים ולתרומה בב' דרכים ניטלת מן הטהור על הטמא ושלא מן המוקף כביכורים ובגמ' דבני מערבא בפר' א' דתרומות גרסי כל הדברים למדין ומלמדין תרומת מעשר מלמדת ואינה למידה תרומת מעשר לימדה על תרומה גדולה שניטלת מן המוקף והיא ניטלת שלא מן המוקף ומניין שתרומת מעשר ניטלת שלא מן המוקף מכל מעשרותיכם אפי' אחד ביהודה ואחד בגליל:
אלא סומכוס סבר לה כרבנן דאמ' דבר שהוא משום שבות גזרו עליו בין השמשות עיקר דיליה בהא ברייתא דבהדין פירקא פליגו בה ר' ורבנן דאמרי' עלה מאי ר' ומאי רבנן

דתניא נתנו באילן למעלה מי' טפחים כו' וחכמי' אומ' בכל מקום שאסור ליטלו אין עירובו עירוב:
בית הפרס כבר פירשנוהו קודם לכן והכי נמי עצם כשעורה שמטמא כבר פירשנוהו קודם לכן במסכ' שבת:

דף לא.

שנילושה במי פירות עיקרו הוא שאמר הכתו' מכל האוכל אשר יאכל אשר יבא עליו מים יטמא וכך פירשוהו אין לי אלא מים הטל והיין והשמן והדם והדבש והחלב מניין ת"ל וכל משקה יכול מי תותים ומי רימונים ושאר כל מיני פירות שיש להם שם לווי ועוד ממה שאמ' הכתו' אחר כן וכי יותן מים על זרע ואמרו בפירושו הרי זה בא ללמד על השרץ שלא יטמא את הזרעים אלא לאחר הכשר מים מנין לעשות שאר משקין כמים ת"ל מים מים אמורין למעלה ומים אמורין למטה מה מים אמורין למעלה עשה בהן שאר משקין כמים אף מים האמורין למטה נעשה בהן שאר משקין כמים וזו ראיה על כל המשקין שנידונין בהכשר מים ומאי היא ז' המשקין כמו שפירשום בכאן כך פירשום עוד במשנת מכשירי' בפר' ו' ז' משקין הן הטל והיין והשמן והדם וחלב ודבש דבורים ואמרו תולדות למים היוצא מן העין ומן האוזן ובתוספת שבת גרסי מנין לדם שהוא משקה שנ' (במדבר כ"ג:כ"ד) ודם חללים ישתה ומנין ליין שהוא משקה שנ' (דברים ל"ב:י"ד) ודם ענב תשתה חמר מניין לדבש שהוא משקה שנ' (דם) ויניקהו דבש מסלע מנין לשמן שהוא משקה שנ' (ישעיהו כ"ה:ו') משתה שמנים משתה שמרים מנין לחלב שהוא משקה שנאמ' (שופטים ד':י"ט) ותפתח את נאד החלב ותשקהו מנין לטל שהוא משקה שנ' (שופטים ו':ל"ח) וימץ טל מן הגזה מלא הספל מים מנין לדם נידה שהוא משקה שנ' (ויקרא כ) מקור דמיה ואומר (זכריה י"ג:א') ביום ההוא יהיה מקור נפתח מנין לדמעת עין שהוא משקה שנ' (תהילים פ':ו') ותשקמו בדמעות שליש ואומ' (ירמיהו ט':י"ז) ועפעפינו יזלו מים כל אלו שכתובין הם שקרויים משקה אבל מי פירות יצאו מכלל אלו המשקין ואינם מכשירין את הזרעים לטומאה ואיתה נמי בתוספ' מכשירין מי פירות מטמאין ולא מכשירין ובתוספת עקצים עיסה שנילושה במי פירות טהורה שאין לך שמחובר לאוכלין אלא משקין ובמסכתא דחלה עיסה שנילושה במי פירות חייבת בחלה ונאכלת בידים מסואבות ובמסכת תרומות נמי שנינו וחכמים אומ' תעלה ותאכל ניקודים או קליות או תלוש במי פירות ואיתה נמי בתלמוד בכורות בפר' הלוקח בהמה

ובבבא בתרא בפר' לא יחפור (ב"ב יט) איתה מדאקשי' ותיפוק לי דהוה ליה דבר שהוא מקבל טומאה ואינו חוצץ ופרקינן בשנילושה במי פירות:
היכי מיתי לה בפשוטי כלי עץ דלא מקבלי טומאה עיקר דילה במשנה במסכ' כלים בפר' ב' כלי עץ כלי עור כלי עצם כלי זכוכית פשוטיהם טהורין ומקבליהן טמאים ובתוספת שחיטת חולין גולמי כלי עץ טמאים ופשוטיהן טמאין ואיתה בסוף גמר' דהכל שוחטין: עיקר דברי רבא לאו ליהנות ניתנו במסכת ראש השנה בפרק ראוהו ב"ד ובמסכ' חולין בפרק כיסוי הדם בסופו ועיקר דברי רב יוסף אין מערבין אלא לדבר מצוה בתחילת פר' כיצד משתתפין:

דף לב.

האשה שיש עליה לידה או זיבה מביאה מעות ונותנת בשופר פי' שופר האמור כאן היא תיבה שמקבצין לתוכה מעות של קינין כמפורש במסכת שקלים י"ג שופרות היו במקדש וכתוב עליהן תקלין חדתין תקלין עתיקין ולזה נתכוונו במסכת גיטין בפרק הניזקין והא שיפורא דמעיקרא בי רב יהודה ולבסוף בי רבה ולבסוף בי רב יוסף ולבסוף בי אביי ולבסוף בי רבא:

דף לב:

אלא דנתכוון לשבות למטה הא קא משתמש באילן במסכ' יום טוב בפר' משילין אמרו אלו הן משום שבות. לא גזרו עליו בין השמשות רבנן כלומ' שימוש אילן:

דף לג.

לימ' קסברי רבנן צדדין אסורין איתה במסכת שבת בפר' מי שהחשיך לו בדרך דהוינן בה בצדדי בהמה וצדדי אילן אי כאילן עצמו וכבהמה עצמה דאמו ואסור להשתמש בהן בשבת אי לא ובסופה פסקו ההלכה ואמרו הילכתא צדדין אסורין צידי צדדין מותרין ואית דמקשי עלה ואמ' וכי מאחר שנפסקה הלכה כי הצדדין אסורין למה מתמיהין בכאן בעירובין לימא קא סברי רבנן צדדין אסורין וחוזרין ודומין אותה לפי הפירוק שפירקו בסוף ויש לי לפרק על זו הקושיא ולומ' כי זה שאמרו בעירובין לימ' קסברי רבנן צדדין אסורין אלו הדברים חוזרין לעיקר דברי רבנן כל שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות וכשהגיעו הדברים לצדדים התמיהו ואמרו לימא קא סברי רבנן צדדין אסורין בין השמשות וחזרו ודחו כי בין השמשות לא גזרו רבנן אלא על אילן גופו אבל על צדדים אלא בשבת עצמה אבל בבין השמשות לא גזרו:

דף לג:

סבר לה כר' מאיר דאמ' חוקקין להשלים כבר פירשנוהו לשעבר:

דף לה.

ר' אליעזר אומר בעיר עירובו עירוב כר' שמעון בשדה אין עירובו עירוב כרבנן עיקר דילה בפר' כל גגות העיר כו' וחכמי' אומ' כל אחד ואחד רשות בפני עצמו ר' שמעון אומ' אחד גגות ואחד חצרות ואחד קרפיפות לכלים ששבתו בתוכן:

דף לה:

אין מקדרין לא בעגלה ערופה ולא בערי מקלט עגלה ערופה הוא שכתו' ומדדו אל הערים אשר סביבות החלל וערי מקלט הוא ששנינו בפר' אלו הן הגולין כשם שהעיר קולטת כך תחומה קולט והיו מדקדקין במדידת העיר הקרובה אל החלל ובתחום ערי מקלט ולא היו מקדרין מפני שהן מן התורה ושמא יוסיפו על השיעור הקצוב להם:

דף לח:

אלא מעתה יערבו בלגין היינו מתני' שהזכירוה לשעבר לגין טבול יום שמלאהו מן החבית של מעשר טבל כול':

דף לט:

כמאן כר' יוחנן בן נורי בפרק מי שהוציאוהו גוים דתנן מי שישן בדרך ולא ידע עד שחשיכה יש לו אלפים אמה לכל רוח דברי ר' יוחנן בן נורי ופירושו בתלמוד כי מדבריו אלו נתברר שהיה סובר דחפצי הפקר קונין שביתה. אמ' ליה רבא בר רב חנן לאביי אי הוה שמיעא ליה למר כלפי רבא הוא אומ' דאמ' דאזיל ושתיק יתיב והוא רבה בר נחמני רבו דאבייי:
ביצה דאיכא למיגזר בה משום פירות הנושרין ומשום משקים שזבו איתה בתחילת מסכת יום טוב:

דף מא.

אמ' ר' אלעזר בר' צדוק אני מבני סנאה בן בנימין פעם אחת חל ט' באב להיות בשבת ודחינוהו לאחר שבת והתענינו בו ולא השלמנוהו מפני שיום טוב שלנו היה עיקרו

במסכת תעניות בפר' בג' פרקים זמן עצי כהנים והעם בתשעה כו' בה' באב בני פרעוש בן יהודה בשבעה בו בני רכב בן בנימן והיה יום י' של חודש אב יום טוב שלהן שמביאין בו קרבן עצים ולפיכך לא השלימו בו התענית. אמ' רב יוסף לא שמיעא לי הא שמעתא אמ' ליה אביי את אמרתה ניהלן כבר פירש' טיבן של דברי' לשעבר:
סליק בכל מערבין

דף מא:

מי שהוציאוהו. אמ' להו גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה כבר פירשנוהו למעלה דהני מילי בלאו דלא תסור אבל לאו דאוריתא לא דחי ופירושו בברכות בפר' מי שמתו מוטל לפניו:

דף מג:

וקא מיבעיא ליה הלכ' כר' אלעזר או אין הלכה כר' אלעזר היינו דאמ' ר' אלעזר בהדין פירקא במשנה מי שיצא חוץ לתחום אמה אחת לא יכנס ר' אלעזר אומ' ב' יכנס ג' לא יכנס:

דף מה.

דאי ר' אלעזר האמ' כל העולם כולו מאוקינוס הוא שותה איתה לדר' אלעזר בהדא ברייתא כתובה בפר' א' דמסכת תעניות תניא ר' אלייעזר אומ' כל העולם כולו מאוקינוס הוא שותה שנ' ואד יעלה מן הארץ:

דף נ.

תודה שנשחטה על שמונים חלות חזקיה אמ' קדשו מתוך שמונים כי לחם התודה ארבעים חלות ואיתה בתורת כהנים נמצא לחמה של תודה ארבעים חלות נוטל מהן ד' ונותן לכהן ובמסכת מנחות בפר' התודה תמצא גם שם פירושו:
סליק מי שהוציאוהו

דף נג:

כיצד מעברין. אכוזו תנן או עכוזו תנן מחוי כלפי מה ששנינו בבכורות בפר אלו מומין ר' עקיבה אומ' מושיבין אותו על עכוזו:

דף נד.

רבא הויא ליה מילתא לרב יוסף בהדיה תמצא פירוש הדברים שאירעו ביניהן בפר' הנודר מן הירק בנדרים מר שמואל מר פקיד דליתנון תליסר אלפי זוזי לרבא מן אללתא דנהר פניא שלחה רבא לקמיה דרב יוסף אללתא היכי מיקריא אמ' רב יוסף ושוין בנודר מן התבואה שאינו אסור אלא בה' המינים אמ' ליה אביי מי דמי הכו אקלא משמע אלא ה' המינין אללתא כל מילי דשמעא אהדרוה לקמיה דר' אבא אמ' להון הדא לא איבעיא לי דאללתא כל מילי משמע הדא היא דאיבעיא לי שכר בתים ושכר ספינות מאי מי אמרי' כיון דפחתן לאו אללתא היא או דילמ' כיון דלא ידיע פחתיהו כי אללתא היא אמרוה קמיה דרב יוסף וכי מאחר דלא צריך לן אמאי שלח לן איקפד רב יוסף שמע רבא ואתא לקמיה ביומא דכיפורי:

דף נט:

כמאן דלא כר' עקיבא דאי ר' עקיבה האמ' רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה עיקר דברי ר' עקיב' בפר' הדר עם הנכרי דתנן ר' עקיב' אוסרת את החיצונה שדריסת הרגל אוסרתה ובגמ' גרסי זו דברי ר' עקיבה דאמ' אפי' רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה:
סליק כיצד מעברין

דף סב.

הדר עם הנכרי. בן נח נהרג על פחות משוה פרוטה משכחת לה בסנהדרין בפר' ארבע מיתות תנו רבנן ז' מצות נצטוו בני נח דינים וברכת השם וע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים וגזל ואבר מן החי ואמרו אחר זה על שבע מצות בן נח נהרג ואמרו עוד אזהרה שלהן זו היא מיתתן ואמרו פחות משוה פרוטה כיון דלאו בני מחילה נינהו גזל מעליא הוא ולפיכך אם בן נח גוזל פחות משוה פרוטה נהרג ומה שאמרו ולא ניתן להישבון כלומ' אפי' השיב את הגזילה לנגזל אינו נפטר מן המיתה אלא נהרג מכל מקום שכבר חייב מיתה ובמסכ' ע"ז בפר' השוכר את הפועל אמרו ומאי לא ניתן להישבון אינו בתורת הישבון כי זה שכתו' בתורה והשיב את הגזלה ליש' נאמ' ולא לבני נח:

דף סב:

אמ' רב יהודה אמ' שמואל הלכה כר' אליעזר בן יעקב ורב הונא אמ' מנהג כר' אליעזר בן יעקב ור' יוחנן אמ' נהגו העם כר' אליעזר בן יעקב ובמסכת תעניות בפרק בשלשה פרקים פירשוה מאן דאמ' הלכה דרשי' לה בפירקא ומאן דאמ' מנהג לא דרשינן כי אתו לקמן מורינן להו ומאן דאמ' נהגו אפילו אורויי נמי לא מורינן להו ואי עבוד לא מהדרינן להו:

אמ' ליה ביעתא בכותחא בעי מיניה מרב חסדא בשניה דרב הונא ולא אורי ליה בפסחי' בפר' ואלו עוברין בפסח גרסי כי כותח הבבלי יש בו קומניתא דאומא ומילחא ונסיובי והביצה מותרת לאכלה בחלב שאינה בכלל בשר ואפי' אם שחט עופות ומצא בתוכן ביצים מותרות לאכלן בחלב ובלבד שתהא הביצה גמורה כמו שאמרו השוחט את התרנגולת ומצא בה ביצים גמורות מותר לאכלן בחלב ונמנע רב חסדא בימי רב הונא מלהורות אפי' הביצה בחלב שהיתר גמור הוא לאכלה:

דף סג.

רבינא סר סכינא בבבל בדק הסכין של שחיטה שמא יהיה בה פגם ותרגום פוקד מסער וכן דרכו של לשון חכמים שמחסרין את העין והחית ואמרו סר סכינא כלום' סער סכינא ואומרין שותא כלום' שעותא ושותא במקום שחדא וכאלה רבות ובפר' הכל שוחטין אמרו אמ' רב חסדא מניין לבדיקת סכין מן התורה שנ' ושחטתם בזה ואכלתם פשיטא דכי נקבה טרפה בעיא בדיקה בדיקת חכם קאמרי' כול' ואמרינן האי טבחא דלא סר סכינה משמתינן ליה והתם במסכתא דיום טוב בפרק אמרו איבעיא להו מהו להראות סכין לחכם ביום טוב רב מרי בריה דרב ביסנא שארי ורבנן אסרי אמ' רב יוסף ותלמיד חכם רואה לעצמו ומשאילה לאחרים:

דף סד:

לא קשיא הא כמאן דאמ' פותחין בחרטה והא כמאן דאמ' אין פותחין בחרטה זו חלוקה בין רב אסי ורב הונא רב אסי היה סובר אין פותחים בחרטה ורב הונא חלק עליו ואמ' פותחין בחרטה ואיתה במסכ' נדרים בפרק ארבעה נדרים התירו חכמי':

דף סה:

ואלא כר' עקיבה דאמ' רגל המותרת במקומה אוסרת שלא במקומה דברי ר' עקיבה בסוף זה הפרק:

דף סז.

כמאן כר' אליעזר דאמ' אין צריך לבטל רשות לכל אחד ואחד אנא כי קא אמינא כרבנן עיקר דבריו של ר' אליעזר בסוף פרק עושין פסין דתנן אמ' ר' אילעאי שמעתי מר' אליעזר שאפי' היא כבית כור וכן שמעתי ממנו אנשי חצר ששכח אחד מהן ולא עירב ביתו אסור מלהכניס ומלהוציא לו ולהם ופרקינן לא קשיא הא ר' אליעזר והא רבנן כשתמצא לומ' לדברי ר' אליעזר המבטל רשות חצרו רשות ביתו נמי ביטל לרבנן המבטל רשות חצרו רשות ביתו לא ביטל:

דף סט.

כמאן אי כר' מאיר דאמ' משומד לדבר אחד הוי משומד לכל התורה כולה אפילו אחד מכל איסורין שבתורה נמי ואי כרבנן הא אמרי חשוד לדבר אחד לא נחשד לכל התורה הא דר' מאיר משכחת לה בתוספת דמאי דתניא עם הארץ שקיבל עליו כל דברי חבירות ונחשד על חבר אחד נחשד על כולם דברי ר' מאיר ואיתה להא בריתא בגמ' דבכורות בפר' עד כמה ישראל חייבין להיטפל בבכור ודברי חכמי' עד דהוי משומד לע"ז איתנהו נמי בתוספת בכורות דתניא חשוד על ע"ז חשוד על כל המצות שבתורה ולא למפרע אלא מיכן ולהבא שנ' (במדבר ט"ו:כ"ג) למן היום אשר צוה יי' והלאה:

דף עא.

אמ' רבא מאי טעמיהו דבית הלל נעשה כאומ' לו כלך אצל יפות בירור זה בתוספת תרומות כיצד אמרו תורם שלא מדעת תרומתו תרומה הרי שירד לתוך שדה חברו ולקט ותרם שלא ברשות אם חושש משום גזל אין תרומתו תרומה ומניין הוא יודע אם חושש משום גזל אם לאו הרי שבא בעל הבית ומצאו ואמ' לו כלך אצל יפות אם נמצאו יפות מהן ותרומתו תרומה ואם לאו אין תרומתו תרומה ומשכחת לה בגמ' בפר' האיש מקדש במסכ' קידושין ואיתה נמי בפר' אלו מציאות:

דף עג:

מתני' מני ר' מאיר היא דאמ' בעינן עירוב ובעינן שיתוף הא דר' מאיר ורבנן כבר מפורשת בזה הפרק מאי ר' מאיר ומאי רבנן דתניא מערבין בחצרות בפת:

דף עה:

לימ' שמואל ור' יוחנן בפלוגתא דר' עקי' ורבנן קא מיפלגי והיינו חלוקתם בזה הפרק לשעבר אמ' שמואל אין ביטול רשות מחצר לחצר:
סליק הדר

דף עו.

חלון שבין שתי חצרות. לימ' תנן סתמ' כרבן שמעון בן גמליאל דאמ' כל פחות מד' עיקר דברי רבן שמעון בן גמליאל בבריתא אמורה בפר' מבוי תנו רבנן קורה היוצאה מכותל זה כו' רבן שמעון בן גמליאל אומ' פחות מד' אין צריך להביא קורה אחרת ואית' נמי בפר' הישן תחת המיטה והיא שנויה בתוספתא דעירובין בפר' א':

דף עח:

עד כאן לא קאמ' ר' התם כל דבר שהוא משום שבות לא גזרו עליו בין השמשות עיקר דברי ר' בפר' בכל מערבין וכבר פירשנום למעלה' תיבעי לר' יהודה תיבעי לרבנן תיבעי לר' יהודה עד כאן לא קאמ' ר' יהודה דמותר לקנות בית באיסורי הנאה עיקרו בפר' בכל מערבין דתנן ר' יהודה אומ' אפי' בבית הקברות מפני שהוא יכול לחוץ ולאכול:

דף עט.

שמעת מינה מחיצות שאין מגיעות לתיקרה הויאן מחיצות הווייא דהא מילתא בפר' הדר עם הנכרי פליגו בה ר' חייא ור' שמעון בר' חד אמ' מחלוקת במחיצות שאין מגיעות לתיקרה ויש בה עוד הדברים של ענין דיורין הבאין בשבת:
ובא מעשה לפני ר' חייא ואסר אמ' לו ר' ישמעאל בר' יוסי בבלאי כל כך אתה מחמיר בעירוב ר' חייה בבלי הוה ואיתה בסוף פר' א' דמסכת סוכה אמ' ריש לקיש הריני כפרת ר' חייה ובניו שבתחילה נשתכחה תורה מישראל עלה עזרא מבבל ויסדה חזרה ונשתכחה עלה ר' חייה הבבלי ובניו ויסדוה ובפר' ל"ו כריתות ר' הושעיה הוה שכיח

קמיה דבר קפרא שבקיה ואתא לקמיה דר' חייא ואתה מוצא בר כפרא שואלו בשביל ר' חייה מה בבלי אומ' בדבר זה:

דף עט:

לא צריכא לר' עקיבא דאמ' תחומין דאוריתא כבר פירשנוה למעלה דעיקר דברי ר' עקיב' במסכ' סוטה:

דף פ.

סליק פרק חלון

דף פב.

פרק כיצד. שמעת מינה אין ברירה אפי' בדרבנן בהרבה מקומו' בתלמוד איתה להוויא דהא מילתא אבל פסק ההלכה איתה במסכת יום טוב בפר' משילין פירות והכין סליקא לה מילתא כי לית ליה לר' הושעיה ברירה בדאוריתא אבל בדרבנן אית ליה דרש בר זוטרא הילכת' כר' אושעיא:

דף פב:

ר' יוחנן בן ברוקא אומ' ככר בפונדיון מד' סאין בסלע ר' שמעון אומ' ב' ידות לככר מג' לקב חציה לבית המנוגע וחצי חציה לפסול את הגויה הפונדיון הוא חלק אחד משנים עשר בדינר ואיתיה לפירוש דיליה בפר' האשה נקנית דתניא שש מעה כסף והמעה ב' פונדיונות והסאה הוא ו' קבין והקב כ"ד ביצה וכבר פירשו הגאונים ז"ל כי שיעור הביצה משקל י"ג כספים פחות שליש מכספים של ארץ ישר' יעלו בו' ביצים ק' כספים נמצא בקב משקל ת' כסף ובגמרא דבני מערבא במסכ' תרומות אמרו כמה קבא עביד כ"ד ביעין והסלע יש בו ד' דינרין שבכל דינר י"ב פונדיונות יעלה הסלע למ"ח פונדיונות ואיתיה לפירושיה בגמ' דבכורות בפר' יש בכור לנחלה והלא סלע הקדש מ"ח פונדיון ובגמ' דקידושין דבני מערבא גרסי תני ר' חייא סלע ד' דינרין ונפקא לן ממתני' דפר' הזהב דסלע ד' דינרין דתנן כמה תהא הסלע חסרה ולא יהא בה אונאה ר' מאיר אומ' ד' איסרות מאיסר לדינר מכלל שהסלע יש בו ד' דינרין והכי אמרי בפר' האשה נקנית חילפיי אותבוני על כיף נהרא דלא אפיקית מתניתא דר' חייא רבה מן מתני' זרקוני לנהרא אמרון ליה והא תני ר' חייה סלעא ד' דינרין אמ' לון אף אנן תנינא כמה תהא הסלע חסרה ולא יהא בה אונאה ר' מאיר אומ' ד' איסרות מאיסר לדינר חציה לבית

המנוגע עיקרו מן הכתו' והאוכל בבית יכבס את בגדיו ופירשוהו בתורת כהנים אם סופנו לרבות את אע"פ שאינו שוכב מה ת"ל האוכל והשוכב אלא ליתן שיעור לאוכל וכמה הוא שיעור כדי אכילת פרס פת חיטין ולא פת שעורים מיסב ואוכלה בליפתן ואיתה נמי במשנת ננעים הנכנס לבית המנוגע טמא כול' והיא גרורה בתחילת זו המסכת בפר' מבוי ובתוספת' אמרו ר' שמעון אומ' כי מזון שתי סעודות שאמרו חכמים בעירובי תחומין רביעו נקרא חצי פרס לפסול את הגויה חציו נקרא פרס לאכול בבית המנוגע מיסב ואוכלה בלפתן וחצי חציה לפסול את הגויה זו הטומאה גזירה דרבנן היא ופירושה כי כל מי שאכל מאכלים טמאים כשיעור הזה נאסר לאכול בתרומה עד שיטהר ואם נגע בתרומ' פסלה וזה אחד מי"ח דבר שגזרו בו ביום דתנן בסוף מסכת זבין ואלו פוסלין את התרומה האוכל אוכל ראשון ואוכל שני כול' והיא קבועה בפרק יציאות השבת ובפרק יום הכיפורים אמרו הנח לטומאת גויות דלאו דאוריתא ובמסכ' נידה בפר' יוצא דופן אמרו אבל גויה דטומאה דרבנן לא ובמסכת שחיטת חולין בפר' השוחט אחד בעוף אמ' עולא האוכל שלישי של חולין שנעשו על טהרות תרומ' נפסל גופו מלאכול בתרומה והמשקין הטמאין נמי נידונין כאוכלין כמו ששנינו במסכת זבין והשותה משקין טמאין ושיערו שיעורו ברביעי' ולפיכך לא הצריכוה טומאת ערב מפני שהיא דרבנן כדתניא בתורת כהנים אין האוכל אוכלין טמאין ולא השותה משקין טמאין טמא טומאת ערב ואמרו אין טומאה מן התורה עולה מידי טומאתה בו ביום:

דף פג:

פשיטא לזה בפתח ולזה בפתח הינו חלון שבין שתי חצרות היינו מתני' דהיא תחילת פרק חלון לזה בזריקה ולזה בזריקה הינו כותל שבין שתי חצרות כלומ' מתניתא תנייתא לזה בשילשול ולזה בשילשול הינו חריץ שבין שתי חצרות והינו מתניתא תליתאה לזה בפתח ולזה בזריקה הינו דרבה בר רב הונא אמ' רב נחמן קאי אהא דאיתה בתחילת פרק חלון כותל שבין ב' חצרות גבוה עשרה ורחב ד' וצידו אחד שוה לארץ כו' לזה בפתח ולזה בשילשול הינו דרב שיזבי אמ' רב נחמן ואיתיה למימרא דיליה בתרה דההיא מימרא דרבה בר רב הונא דכתבנוה:

דף פז:

ואזדו רבנן לטעמייהו ורבן שמעון בן גמליאל לטעמיה והיינו דאמרי רבנן פחות מג' כלבוד דמי ורבן שמעון בן גמליאל אמ' פחות מארבעה כלבוד דמי והברייתא שנזכר בה חלוקתם בפר' המבוי וכבר פירשנוה:
וטומנין בעצה איתה במסכת שבת בפרק כלל גדול מאי עצה אמ' רב יהודה תבן של מיני קיטניות:
שמעת מינה כוחו ברשויות גזרו פירושה ברשויות דרבנן כגון ב' רשויות של יחידין אחת לראובן ואחת לשמעון אי נמי רשות היחיד וכרמלית דאסורין מדרבנן לא גזרו חכמים בהם כחו ואיתיה פירושיה בפר' הזרק במסכת שבת כוחו בכרמלית לא גזרו רבנן ומנא תימרה דתניא ספינה שבים כו' ושמ' מינה כוחו בכרמלית לא גזרו רבנן שמע מינה:
סליק פרק כיצד

דף צ:

כל גגות העיר. ולרב אליבא דר' מאיר ליטלטל מגג לחצר גזירה משום דרב יצחק בר אבדימי והוא שאמ' בתחילת הפרק אומ' היה ר' מאיר כל מקום שאתה מוצא ב' רשויות והן רשות אחד כול':

דף צג.

אמ' רב יהודה ג' קרפיפות זה בצד זה כול' נעשו כשיירה ונותנין להן כל צורכן איתיה לפירושיה בסוף פר' א' דהא מסכתא יחיד נותנין לו בית סאתים שנים נותנין להם בית סאתים שלשה נעשו שיירא נותנין להן כל צורכן:

דף צד:

אלא כדאמרי בי רב משמיה דרב איתה בסוף פרק ראשון דסנהדרין אמרי בי רב הונא:
סליק כל גגות

דף צז.

המוצא תפילין. אביי אמ' ר' יהודה לטעמיה דאמ' עניבה קשירה מעליתא היא איתה הא דר' יהודה במסכת שבת בפר' אלו קשרין חבל דלי שנפסק לא היה קושרו אלא עונבו

ר' יהודה אומ' כורך עליו פונדא או פסקיא ובלבד שלא יענבנו ואמרי קסבר ר' יהודה עניבה כולה קשירה היא ואיתה נמי בפר' אור לארבעה עשר:
הא מני ר' היא דאמ' בתרי זימני הוייא חזקה עיקר דברי ר' במסכת שבת בפרק י"ו נישאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי לא תינשא דברי ר' ואיתה בגמ' דיבמות בפר' הבא על יבמתו ובמסכת נידה בפר' האשה שהיא עושה צרכיה:

דף צז:

ומאן אמרו לו ר' יוחנן בן נורי הוא דאמ' חפצי הפקר קונין שביתה איתה בפר' מי שהוציאוהו גוים וכבר כתבנוה בפר' בכל מערבין:

דף צח.

הא מני בן עזאי היא דאמ' מהלך כעומד דמי עיקר דבריו בפרק יציאות השבת תנו רבנן המוציא מחנות לפלטיא דרך סטיו חייב ובן עזאי פוטר ואמרי' בשלמ' בן עזאי קסבר מהלך כעומד דמי:

דף ק.

משו' דהואי דירה שתשמישה לאויר וכל דירה שתשמישה לאויר אין מטלטלין בה יותר מבית סאתים ואיתה בתוספת' דעירובין בפרק ב' ואיתה נמי בגמ' דעושין פסין כלל אמ' ר' שמעון כל אויר שתשמישו לדירה כול' וכל שתשמישה לאויר כגון בורגנין שבשדה ובבית סאתים מותר יתר מבית סאתים אסור:

דף ק:

והשתא דקיימ' לן כר' שמעון כולהו שרי דהיינו דאמ' ר' שמעון גורר אדם מטה כסא וספסל ובלבד שלא יתכוין לעשות חריץ דקא סבר דבר שאינו מתכוין מותר ואיתה בפר' במה מדליקין וכבר פירשנוהו בפר' כירה ואמרינן נמי דעיק' דברי ר' יהודה דבר שאין מתכוין אסור במשנת יום טוב ובמשנת בכורות איתנהו:

דף קב.

מאי טעמ' מוסיף על אהלי עראי הוא ושפיר דמי עיקר דיליה בפר' כל הכלים ניטלין בשבת דתנן פקק החלון ר' אליעזר אומ' בזמן שהוא קשור ותלוי פוקקין בו ובגמ' גרסי אמ' רבה בר בר חנה אמ' ר' יוחנן הכל מודין שאין עושין אהלי עראי בתחילה ביום טוב

ואין צריך לומ' בשבת לא נחלקו אלא להוסיף שר' אליעזר אומ' אין מוסיפין ביום טוב ואין צריך לומ' בשבת וחכמי' אומ' מוסיפין בשבת ואין צריך לומ' ביום טוב ואיתה נמי בפר' תולין את המשמרת:

דף קב:

מחזירין רטיה במקדש אבל לא במדינה במסכ' יום טוב בפר' א' גרסי מאי טעמ' התירו חזרת רטייה במקדש ואוקמוה בכהן שעובד עבודה והינו דאמ' עולא ג' דברים התירו סופן משום תחילתן ואלו הן עור לפני הדריסה ותריסי חנויות וחזרת רטיה במקדש קמ"ל הותרו סופן משום תחילתן כהן דבר עבודה אין דלאו בר עבודה לא:

ר' אליעזר אומ' מכשירי מצוה דוחה את השבת עיקר דבריו במס' שבת בפר' ר' אליעזר אומ' אם לא הביא כלי מערב שבת דתנן ועוד אמ' ר' אליעזר כורתין עצים לעשות פחמים ולעשות ברזל ותניא מילה וכל מכשיריה דוחין את השבת דברי ר' אליעזר ורבנן דפליגי עליה סברי כר' עקיבה דאמ' מילה עצמה דאי איפשר לעשותה מערב שבת דוחה את השבת אבל מכשיריה דאיפשר לעשותן מערב שבת אין דוחין את השבת:

דף קג.

פלוגתא דר' אליעזר ור' יהוש' אתא לאשמועינן הינו מתני' דבפר אלו דברים בפסח דוחין את השבת ותנן ר' אליעזר אומ' דוחין אמ' ר' אליעזר ומה אם שחיטה שהיא כול' אמ' לו ר' יהושע יום טוב יוכיח כול' הרכיבו דלא כר' נתן דאמ' חי נושא את עצמו הבאתו מחוץ לתחום כר' עקיבה דאמ' תחומין דאוריתא ועיקר דברי ר' נתן בפר' המצניע ר' נתן אומר על השחוטין חייב על חיים פטור שהחי נושא את עצמו ועיקר דברי ר' עקיבה במשנת סוטה בפר' כשם שהמים בודקין אותה וכבר פירשנוה:

ולא קא גזרי' שמא יחתה בגחלים איתה בסוף פר' יציאות השבת לא תמלא אשה קדירה עסיסיות כו' ואמרי' אפי' תימ' בית הלל בהא מיסר אסרי גזירה שמא יחתה בגחלים כיון דאמרי רבנן בעלמ' משום שבות הכא מה לי הוא מה לי חברו אלא לאו ר' אליעזר היא דאמ' בעלמא חייב חטאת עיקרה במסכת שבת בפרק המצניע דתנן הנוטל ציפורניו כו' ר' אליעזר מחייב חטא' וחכמי' או' משום שבות:

ודקתני כורך עליה גמי איתה בטהרות בתוספת מסכת כלים פר' ו' ר' יוסי מטמא בגמי מפני שהרופא נותנו על המכה שמוצץ הלחה. לא שנו אלא גמי אבל צילצול קטן הוי יתור בגדים טעמ' דמילתא שהכהן אינו רשאי לשמש במקדש ולעשות עבודה אלא בבגדים

האמורים בתורה דילמ' מוסיף עליהם ותהיה עבודתו פסולה אם הוסיף עליהן ואיתה בשחיטת קדשים בפר' כל הזבחים שקבל דמן זר אונן לבש ב' מכנסים ב' אבנטים ב' כתנות כול' פסולה עבודתו.
ותיפוק לי משום חציצה בשמאל טעמ' דמילתא כי הכהן אינו רשאי לקשור על ידו דבר שיהא חוצץ בין ידו ובין כלי שרת וכן לא יהא דבר חוצץ בין ידו ובין הדם כמפורש לשם מה כלי שרת אין דבר חוצץ בין כלי שרת ובינו כו' וכן הינו פירוקא דפרקינן בשמאל לפי שהעבודה לא הותרה אלא בידו הימנית אבל בשמאלו לא כדתנינן התם קיבל בשמאל פסול:

דף קד.

בוזקין מלח מפזרין על הכבש של מזבח והתם במסכ' יומא אמרו ממאי דהאי בזק מידי דמיבדרי הוא:

דף קד:

ר עקיב' אומ' ממקום שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת משם מוציאין אותו בתחילת משנת טהרות שנינו עזרת יש' מקודשת ממנה שאין מחוסר כיפורים נכנס לשם וחייבין עליה חטאת ובתוספת כל הטמאין שנכנסו משערי ניקנור ולפנים אפי' מחוסרי כפרה חייבין על זדונן כרת ועל שגגתן חטאת ואין צריך לומר טבולי יום ושאר כל הטמאים ותניא משערי ניקנור ולפנים מחנה שכינה והן הן קלעים שבמדבר:
יצא כלי חרס שאין נעשה אב הטומאה עיקרה מדכת' וכל כלי חרש אשר יפול מהם מכל האוכל הרי נתברר מאלו המקראו' שכלי חרס אינו מטמא אלא אוכלין ומשקין בלבד מכלל שאינו נעשה אב הטומאה לפי שאב הטומאה מטמא אדם וכלים ולא מצינו כלי חרס שמטמא לא אדם ולא כלים מיכן ראייה שאינו נעשה אב הטומאה.כלל והמעלה שלו. אינה אלא כמעלת ולד הטומאה שאינו מטמא אלא אוכלין ומשקין בלבד כדאמרי' בתחילת נזיקין ותניא בתורת כהנים יכול אף הכלים יהו מטמאין מאויר כלי חרס ת"ל אוכל אוכלין מטמאין באויר כלי חרס ואין הכלים מטמאי' באויר כלי חרס ובפר' אור לארבעה עשר אמרי' תני תנא קמיה דרב ששת שרץ מטמא את המשקין ומשקין מטמאין את הכלי וכלי מטמא את האוכלין ואוכלין את דהמשקין למדנו ג' טמאות בשרץ אמ' ליה הני ד' הויין אמ' משקין דרישא נתברר מכל אלו הדברים כי השרץ מטמא הכלי והכלי את האוכלין והאוכלין את המשקין הדא מדרבנן משקין נמי מטמאין כלי חרס

כדאיתה בתורת כהנים וכבר פירשנוה בפר' אלו דברים דברכות ואמרינן עלה אמ' ליה רב אדא בר אהבה לרבא וליחזי האי תנורא כמאן דמלי טומאה ותיהוי פת ראשונה אמ' ליה לא אמרי' כמאן דמלי טומאה דתניא יכול כול' והאי בריתא שכבר הזכרנוה זהו עיקר דאין כלי חרס נעשה אב הטומאה ואיתה בתורת כהנים נפש אשר תגע בכל דבר טמא ר' עקיבה אומ' יכול אפי' באוכלין ומשקין ובכלי חרס יהא חייב ת"ל בבהמה מה בהמה מיוחדת שהיא אב הטומ' יצאו אלו שאינן אב הטומאה לטמא ובגמ' דאור לארבעה עשר דבני מער' גרסי הוא טמא אינו נעשה לטמא ועיקר הדבר הוא מה שהזכרנוהו:

דף קה.

טמא נכנס דהא אישתרי בעבודת ציבור בפר' א' דמסכת יומא גרסי' איתמ' טומאת המת רב נחמן אמ' היתר היא בציבור ואסיקנה כל טומאת המת בציבור רחמ' שרייה ותניא ונשא אהרן את עון הקדשים וכי אי זה עון הוא נושא אם עון פיגול וכו' הא אינו נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור ובמסכ' פסחים בפר' אלו דברים בפסח דוחין את השבת גרסי' ופסח גופיה מנא לן כול' יכול לא יהו עושין את השני אלא טמאין וכו' אלא הכי קאמ' אינו נדחה לפסח שני אלא עושין בטומאה וציבור נמי דעביד בטומאה בטמא נפש אבל בשאר טמאות לא ובפר' כיצד צולין שנינו נטמא קהל או רובו או שהיו הכהנים טמאין והקהל טהור יעשה בטומאה.

בעל מום נכנס דהא אישתרי באכילת קדשים זהו מן התורה דכת' כל איש אשר בו מום מזרע אהרן דהכהן לחם אלהיו מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל:

סליקא לה מסכתא דעירובין בסיעתא דשמיא ברוך נותן ליעף כח